

illum non esse Ecclesiae filium qui non est gratia filius Dei adoptivus, nam diversa est utriusque ratio, ut patet.

De caetero, Ecclesia assimilatur areae, in qua sunt frumentum et palea, reti capienti pisces bonos et malos, agro continenti triticum et zizania, decem virginibus quorum quinque sunt prudentes et quinque fatuae. Non ergo soli justi sunt membra Ecclesiae. Et revera, hoc posito, quomodo scire possent pastores quosnam regere debeant? Erit igitur impossibile exercitium jurisdictionis ecclesiasticae.

QUAESTIO III^a

Utrum Ecclesiae suae visibili Christus contulerit existentiam indefectibilem?

(Vide Mazella : *de Rel. et Eccl. n. 738... 753.*)

75. Resp. Per indefectibilitatem Ecclesiae, intelligitur ejus perpetua permanentia in ea forma et in eo statu, in quibus fuit a Christo instituta. Hinc duos conceptus includit indefectibilitas : 1° quamdiu durat Ecclesia, invariabiliter retinet ea omnia quae a Christo accepit, ac proinde nec ejus doctrinam adulterat, nec ejus praecepta abrogare praesumit. 2° Ecclesia ad usque mundi finem durabit, ac proinde nunquam cessabit ex voluntate Dei, huic aliam religionem substituentis.

Qui contendunt Ecclesiam non esse hoc duplici sensu indefectibilem, sic ratiocinantur :

1° Membra Ecclesiae sunt essentialiter defectibilia. Atqui societas constans membris essentialiter defectilibus, est et ipsa essentialiter defectibilis.

2° Praeterea, absolute afirmandum non est Eccle-

siam esse indefectibilem, nisi absoluta fuerit promissio indefectibilitatis a Christo facta. Atqui non repugnat hanc promissionem fuisse conditionatam.

3° Praeterea, veteri Synagogae promissiones perpetuitatis factae videbantur, et tamen Synagoga saepe defecit, et saltem tota cum suis caeremoniis expiravit Christi temporibus. Ergo pariter Ecclesia deficere poterit aliquando.

4° Praeterea, satis innuitur in Scripturis Ecclesiam esse defecturam, cum Christus dixerit : *Filius hominis veniens, putas inveniet fidem in terra?* (Luc. xviii, 8), et Apostolus : *nisi venerit discessio primum* (II Thess. ii, 3), quae verba annuntiant apostasiam universalem aliquando futuram.

5° Praeterea, S. Hieronymus ipse, de sua aetate affirmare non dubitavit quod « Nicaenae fidei damnatio conclamata est ; ingemuit totus orbis et Ariannum se esse miratus est. » (In dial. adv. Luciferianos, n. 19.)

6° Praeterea, Christus asserit Spiritum sanctum a se et a Patre suo mittendum, sicut ipse a Patre missus est. Porro Christus a Patre missus est ad novam Ecclesiam instituendam Judaica perfectiorem. Ergo Spiritus sanctus et ipse veniet novam Ecclesiam instituere nostra excellentiorem.

7° Praeterea, vera religio debet variabilibus populorum necessitatibus accommodari. Atqui eadem religio a Christo usque ad seculorum finem invariabiliter perseverans, non potest variabilibus generis humani semper progredientis necessitatibus accommodari. Unde factum est religionem christianam jam esse antiquatam et transformandam.

76. Sed contra dico 1°: *Quamdiu durat Ecclesia visibilis, inviolabiliter retinet ea omnia quae a Christo illam instituyente accepit.*

Id est: nunquam Deus permittet Ecclesiam deficere doctrinam revelatam adulterando, aut ea quae sunt juris divini positivi abrogare tentando.

Prob. 1° *divinis promissionibus.*

Si Ecclesia, sensu supra dicto, deficeret, portae inferi adversus eam praevalerent. Atqui Christus de Ecclesia visibiliter super Petrum aedificanda dixit simpliciter: *Portae inferi non praevalerunt adversus eam.* (Matth. XVI, 19.)

Item, Christus mittens Apostolos ut omnes gentes doceant servare quaecumque mandaverat, addit: *Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem seculi.* (Matth. XXVIII, 20.) At quoties Deus in Scripturis annuntiat se creaturis suis adfuturum, toties eis promittit efficacem assistentiam. Christus ergo Apostolos eorumque successores, ad usque consummationem seculi, efficaciter adjuvabit in adimplendo suo munere docendi omnia quaecumque mandaverat; ac proinde Apostoli eorumque successores, nunquam potuerunt aut poterunt vel minimum doctrinam sibi divinitus traditam adulterare, nec ea quae sunt juris divini positivi de medio tollere.

Prob. 2° *testimoniis Patrum.*

Sanctus Hieronymus (Comment. in c. 4. Isaiæ) sic loquitur: « Super petram fundata Ecclesia nulla tempestate concutitur, nullo turbine ventisque subvertitur. » Porro haec Ecclesia super petram fundata et tempestatibus obnoxia, est certe Ecclesia visibilis. Item, sic suum in Amos commentarium absolvit:

« Ex quo intelligimus, Ecclesiam usque ad finem mundi concuti quidem persecutionibus, sed nequaquam posse subverti; tentari, non superari; et hoc fit quia Dominus Deus omnipotens pollicitus est. »

Sanctus Ambrosius (Lib. de Salom., c. 4) de navi Ecclesiae dicit: « Quae, etsi undarum fluctibus aut procellis saepe vexatur, tamen nunquam potest sustinere naufragium. » Evidenter loquitur de Ecclesia visibili, sub figura navis tempestatibus agitatae.

Sanctus Augustinus (in Ps. 101, Enarr. 2^a, n. 8) vehementer objurgat Donatistas contententes Ecclesiam non quidem periisse, sed defecisse a sua Catholicitate. Ecclesia autem cui competit Catholicitas, certe est Ecclesia visibilis. At, si repugnat hanc deficere amittendo Catholicitatem, quanto magis repugnat eam deficere Christi religionem corrumpendo? Idem S. Aug. alibi indicat rationem indefectibilitatis, sic: « Quod est fundamentum... Ecclesiae... nisi Christus Jesus? Nutabit Ecclesia, si nutaverit fundamentum... Non nutante Christo, non inclinabitur in seculum seculi. » (Enarr. in Ps. 103. Sermon. 5, n. 5.) Atqui certe nutaret et inclinaretur aedificium Ecclesiae, si deficeret in substantia religionis christianae servanda.

Sanctus Joannes Chrysostomus (in orat. quod Christus sit Deus): « Constat Ecclesia solida et stabilis ac invicta, florens ac fulgens, et in dies magis ac magis vicens, crescens et plus roboris sumens, et omnibus qui ab illo die usque ad Domini adventum futuri sunt praestans, ut summos inde fructus... capere queant. » Et homil. de capt. Eutropio, n. 4: « Nihil fortius Ecclesia..., nunquam senescit, sed semper viget, quamobrem ejus firmitatem stabili-

« tatemque demonstrans Scriptura, montem illam « vocat. » Certe Ecclesia florens ac fulgens, quae praesto omnibus adest ut fructus capiant, et mons vocatur, est Ecclesia visibilis. Atqui, ex S. Joanne Chrysostomo, haec Ecclesia est solida, stabilis, invicta, et nunquam senescit.

Prob. 3° *ratione*. Repugnat omnino Christum voluisse Ecclesiam suam hac destitui dote, cujus absentia a novatoribus refractariis, ad suam rebellionem cohonestandam, allegari possit, quin efficaciter confundi valeant. Atqui talis est indefectibilitas in religione Christi servanda. Ponamus enim Ecclesiam visibilem deficere posse, religionem Christi adulterando; jam novatoribus contententibus hanc reipsa defecisse, et ideo deserendam esse, nihil reponi poterit quo de falsitate convincantur, saltem coram rudibus et simplicibus; siquidem ad probandum Ecclesiam de facto non defecisse, opus erit difficili, laboriosa atque intricata investigatione, et discussione plerisque impervia. Et confirmatur experientia: non enim alia ratione unquam melius novatores confutati sunt, ac ipsamet indefectibilitate a Christo Ecclesiae suae promissa.

Dico 2°: *Ipsa Ecclesia visibilis ad usque mundi finem est permansura.*

Seu: ultima est salutis oeconomia cui nulla alia succedet.

Prob. 1° *argumento negativo*.

Etenim, nullibi invenimus hanc novam salutis oeconomiam clare fuisse praenuntiatam, aut praefiguratam. Atqui exinde legitime concluditur illam nunquam futuram fore. Certe legis evangelicae legi mosaicae substitutio, ideo fuit multipliciter in Testamento

veteri praenuntiata ac praefigurata, ut homines ad hanc suscipiendam paulatim suaviterque disponentur; et tamen lex mosaica non erat universalis, et multa prae se ferebat intrinseca futurae abrogationis indicia. Quanto magis, cum lex evangelica, quae abroganda supponitur, universum orbem impleat, et nulla prae se ferat indicia abrogationis futurae, si revera hujus loco alia excellentior et stabilior substituenda esset, Deus hanc substitutionem praenuntiandam ac praefigurandam curasset!

Prob. 2° *argumento positivo*.

Ecclesiae abrogatio fieret vel per ipsius destructionem saltem partialem, vel per alicujus puncti additionem. Atqui utrumque positive demonstratur falsum.

1° *Non est abroganda Ecclesia per destructionem etiam partialem.*

a) In veteri Testamento, multa sunt oracula de futuro regno Messiae, dicentia illud permansurum *amodo et usque in sempiternum* (Is. ix, 6), et quod *in aeternum non dissipabitur, alteri populo non tradetur, stabit in aeternum, non corrumpetur* (Dan., ii, 44; iv, 14), non *evelletur et non destruetur ultra in perpetuum* (Jer., xxxi, 40). Atqui regnum Messiae aliqua ex parte dissiparetur, stare desineret, evelleretur, destrueretur, si Ecclesia aliquid amitteret eorum quae ad eam jure divino, seu substantialiter, pertinent.

b) Apud S. Lucam, Angelus dicit ad Mariam de Christo: *Regnabit in domo Jacob in aeternum, et regni ejus non erit finis* (Luc., i, 32, 33). Sed nonne regnum ejus acciperet finem, partialiter saltem,

in hypothesi quam impugnamus? Insuper Christus promisit se Apostolis docentibus servare *omnia quaecumque* mandaverat, adfuturum *usque ad consummationem seculi* (Matth., XVIII, 18, 19, 20). Ergo, ante seculi consummationem, nihil omnino eorum quae Christus mandavit, abrogabitur. Per consummationem autem seculi, in Scripturis, semper significatur finis mundi; et Christus ipse alibi haec eadem verba hoc sensu usurpat, quando ait: *Messis, consummatio seculi est... sic erit in consummatione seculi* (Matth., XIII, 39, 40).

c) Assertio nostra concluditur etiam ex Patribus jam citatis. Sic S. Hieronymus dicit: « Ecclesiam « usque ad finem mundi... nequaquam posse subverti. » S. Aug.: « Non inclinabitur in seculum seculi. » Idem in Ps. 71, sic loquitur: « Putant (Gentiles) religionem « nominis christiani usque ad certum tempus in hoc « seculo victuram, et postea non futuram. Perma- « nebit ergo cum sole, quamdiu sol oritur et occidit, « hoc est, quamdiu tempora ista volvuntur, non « deerit Ecclesia Dei, id est, corpus Christi in terra. » Audivimus S. Joannem Chrysostomum dicentem Ecclesiam praesto adesse « omnibus qui, ab illo die « usque ad Domini adventum, futuri sunt. »

Ecclesia ergo non est abroganda per sui destructionem.

2° *Nec est abroganda Ecclesia per alicujus puncti additionem.*

a) Christus ipse dixit Apostolis: *Cum venerit Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem* (Joan., XVI, 12, 13). Vox *omnem* non est sumenda absolute, ut patet, sed tantummodo de omni veritate quam

Apostoli eorumque successores docere debent usque ad mundi finem.

b) Haec additio, posito quod fiat, non erit proprie Ecclesiae abrogatio. Exclusa enim omni abrogatione per destructionem, sequitur semper permansuram esse Ecclesiam cum sua indefectibilitate et auctoritate. Ergo nulla esset legitima additio, nisi ea quam Ecclesia approbaret; sed per talem additionem, approbante Ecclesia factam, immerito diceretur Ecclesiam proprie abrogatam fuisse.

c) Quod tamen, de facto, id nunquam continget, certi omnino sumus. Nam est constans Ecclesiae traditio, nihil unquam deposito revelationis publicae accessurum esse, atque ita Apostolicitatem esse characterem necessarium cujuscumque doctrinae ab omnibus, tanquam de fide, credendae. « Christi Ecclesia, ait Vincentius Lirinensis (Commonit., c. 32), « sedula et cauta depositorum apud se dogmatum custos, « nihil unquam in his permutat, nihil minuit, nihil « addit. » Et ita sentiunt communiter haeretici, qui suas doctrinas contendebant ab Apostolis ortas, et novatorum notam omni studio a se conabantur avertere.

Sic igitur respondendum ad ea quae opponuntur n. 75.

78. *Ad 1.* Solus quidem Deus est essentia sua indefectibilis; at quamvis omnis creatura absolute loquendo sit capax deficienti, non est de ejus essentia ut revera deficiat; potest igitur, Dei beneficio, a defectu efficaciter praeservari; et hoc sensu dicimus Ecclesiam esse indefectibilem.

79. *Ad 2.* Promissiones Christi de indefectibilitate Ecclesiae exprimuntur verbis absolutis, et in sensu

absoluto semper fuerunt intellectae; eo magis quod iis in sensu conditionato semel sumptis, jam, ut diximus, nullum praesto aderit medium efficaciter vincendi eos qui, adversus Ecclesiam rebellantes, contenderent indefectibilitatis condiciones ab ea non fuisse impletas. Insuper, illae condiciones in eo consisterent, quod Ecclesia fideliter omnia adhiberet media ad servandum concreditum sibi depositum, nempe christianam religionem. Sed promissio indefectibilitatis est praecise de hac fidelitate, secus illusoria foret ac pene ridicula.

80. *Ad 3.* Varias defectiones apud gentem judaicam observatae, nunquam fuerunt generales, si excipias ultimam quae a Prophetis praenuntiata erat. Ergo duratio illa, quae aliquando terminis generalibus legi mosaicae in Scripturis tribuitur, intra quosdam limites est circumscribenda. Et revera, nunquam de Synagoga, sicut de Ecclesia, dictum est unquam: *Portae inferi non praevalebunt adversus eam*. Caeterum, quia lex nova figuras legis veteris complevit, hanc non proprie abrogasse, sed potius perfecisse et consummasse dicenda est.

81. *Ad 4.* Verba Christi et Apostoli non de totali Ecclesiae defectione, sed de partiali individuorum, aut gentium recessione sunt interpretanda. In primo textu, agitur de defectione a fide viva quae charitati conjungitur; in secundo textu, praenuntiatur gentium, quatenus talium, apostasia socialis, vi cujus societas civilis constituitur independenter ab Evangelii lege, ut modo infeliciter videmus. At certe nullibi Scriptura asserit Ecclesiam hoc sensu defecturam, quod cessabit obligatio illi adhaerendi.

82. *Ad 5.* Sanctus Hieronymus hyperbolice loquitur, propter apparentem quamdam ac momentaneam multorum defectionem, qui, in concilio Ariminensi, fraudibus Arianorum decepti, dolosae formulae subscripserant. At mens eorum erat omnino catholica, et pars multo major episcoporum cum Romano Pontifice a tali deceptione immunes fuerunt.

83. *Ad 6.* Spiritus sanctus sane mitti debuit et revera missus est a Patre et Filio, quinimo quotidie invisibiliter mittitur, ut corda fidelium divini amoris igne purget et comburat. At quomodo probaretur hunc mittendum esse, sicut Filius missus est, ad novam condendam religionem?

84. *Ad 7.* Nihil vetat Ecclesiam, intactis suis dogmatibus ac praeceptis divinitus datis, sese omnium temporum et locorum necessitatibus accommodare; disciplina siquidem ecclesiastica nullatenus est immutabilis; et rem ita feliciter cessisse in Ecclesia Romana tota historia testatur. Nedum autem Catholicismus hodie videatur antiquatus, et bono generis humani procurando impar, mirabile e contra, quoties non impeditur, populis et individuis fructus gignere non cessat, novisque in dies mundum cumulat beneficiis. E contra, omnes institutiones, quas extra aut contra Ecclesiam homines conantur erigere, nec ad mores in melius mutandos, nec ad pacem atque veram civilisationem promovendas proficiunt, neque stabilitate gaudent, sed inquietae subjacent mobilitati, et post breve tempus vergunt in interitum.

QUAESTIO IV^a

Utrum, quia Christus instituit Ecclesiam visibilem et indefectibilem, jure concludatur Ecclesiae Romanae divinitas?

85. Resp. Affirmative.

Prob. 1° *serie monumentorum non interrupta.*

Etenim, Ecclesiae Romanae membra actu viventia, certe non sunt membra alterius societatis, ac Catholici generationis immediate praecedentis quibus successerunt; vincula siquidem communionis ecclesiasticae, inter utramque generationem, innumerabilibus dictis, gestis, scriptis et documentis apertissime constant. At idem dici potest de aliis prioribus generationibus sibi succedentibus; sicque sine ulla continuitatis solutione retrogradiendo, pervenitur ad Ecclesiam Apostolorum. Unde, si poneretur aliquem Christianum Apostolis coaevum nondum obiisse, nec societatem cui primum incorporatus fuerat deseruisse, hodie reperiretur in sinu Ecclesiae Romanae degens. Ergo Ecclesia Romana est ipsissima illa societas, quam Christus fundavit indefectibilem et perpetuam.

Prob. 2° *argumento praescriptionis.*

Si Ecclesia Romana non est eadem ac ea quam Christus instituit, dicenda est industria hominum, temporum decursu, introducta. Institutum autem istud, et adhaerentium numero, et gestorum magnitudine, et constitutione sua mirabili, est indubitanter inter caetera omnia conspicuum. Ergo tanti operis executio non potuit oculos hominum effugere, et eorum attentionem imo et admirationem non provo-

care, necnon multas commotiones non excitare; et ideo clara, certa et illustria in monumentis historicis reliquit vestigia. Dicant igitur adversarii a quibus, quando, quomodo incoeptum sit, creverit et consummatum fuerit? At id nunquam praestare potuerunt, et interrogati qua ratione immensa haec societas fuerit in mundo sine Christo implantata, nihil clari, certi et uniformis respondent. Alii affirmant Romanismum incoepisse a concilio Constantiensi, alii a tempore ipso Apostolorum, alii varias afferunt epochas inter duo illa extrema; nec minus sunt incerti circa auctores, media, circumstantias et progressus institutionis Ecclesiae Romanae.

Prob. 3° *ex comparatione inter Ecclesiam Romanam et caeteras sectas christianas.*

Etenim, ex dictis, Ecclesia a Christo instituta jugiter ac visibiliter perseverare debuit. Ergo, posito quod haec societas diversa sit ab Ecclesia Romana, poterit, extra Romanam Ecclesiam, alia designari cujus origo ad Christum ascendat. Jam vero illud est omnino impossibile. E contrario, omnes noverunt singulas sectas christianas, extra Romanam, esse Christi temporibus posteriores, illarumque originem, tempus, auctores, progressus, variasque circumstantias in quibus propagatae sunt, passim in monumentis historicis clare et uniformiter declarari.

Equidem, illarum auctores contendebant se non novam afferre religionem, sed religionem Christi adulteratam ad priorem reducere puritatem; nullo autem modo negare possunt, se novam societatem ab omnibus aliis tunc existentibus distinctam efformasse. Ex quo sic arguitur: vel Ecclesia a Christo fundata jam